

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายเดช มินทการต์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๕ หมู่ ๕ บ้านโคกชุมบก ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
โทรศัพท์ ๐๙๓๕๐๗๖๘๘๗

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๖ ปัจจุบันอายุ ๕๒ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา โรงเรียนตากใบ

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เกษตรแบบผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๑ ฐานการเรียนรู้การจัดการดิน
- ๒ ฐานการเรียนรู้การทำนา
- ๓ ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชผสมผสาน
- ๔ ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยเพื่อลดต้นทุน
- ๕ ฐานการเรียนรู้เลี้ยงสัตว์
- ๖ ฐานประมง

แปลงเรียนรู้ : แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการปลูกพืชในพื้นที่ดินเปรี้ยว

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

1. การไถกลบดิน
2. การบริหารจัดการนาข้าว
3. การปลูกพืชผสมผสาน
4. การผลิตปุ๋ยหมัก

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

- ไม่มีการเข้าร่วมในการจัดทำแผนระดับจังหวัด-

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายเดช มินทการต์ สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน จุดเด่น เทคโนโลยีการส่งเสริมการปลูกพืชในพื้นที่ดินเปรี้ยว

แผนราย ศพก.

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค. ๖๗	พ.ย. ๖๗	ธ.ค. ๖๗	ม.ค. ๖๘	ก.พ. ๖๘	มี.ค. ๖๘	เม.ย. ๖๘	พ.ค. ๖๘	มิ.ย. ๖๘	ก.ค. ๖๘	ส.ค. ๖๘	ก.ย. ๖๘	
๑.ติดตามการดำเนินงาน ศพก.	๑	ราย	-	๑ วัน												สนง.กษอ.ตากใบ
๒.สำรวจโรคและแมลงในแปลงปลูกพืช	๑	ราย	-				๑ วัน									สนง.กษอ.ตากใบ
๓.ประมงอำเภอมอบพันธุ์ปลาดุก	๑	ราย					๑ วัน									ประมงอำเภอตากใบ
๔.การอบรมเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอตากใบ	๒๐	ราย	-					๑ วัน								สนง.กษอ.ตากใบ
๕.การปลูกพริก	๑	ราย	-							๑ วัน						ประธาน ศพก.
๖.อบรมอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน อกม.	๑๐	ราย	-								๑ วัน					สนง.กษอ.ตากใบ
๗.อบรมเกษตรกรผู้นำ	๑๐	ราย	-								๑ วัน					สนง.กษอ.ตากใบ
๘.จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘	๓๐	ราย	-								๑ วัน					สนง.กษอ.ตากใบ
๙.รับเกษตรกรผู้สนใจเข้าชมแปลง	๑๕	ราย	-										๑ วัน			ประธาน ศพก.
๑๐.การปลูกผักยกแคร่	๑	ราย												๑ วัน		ประธาน ศพก.
๑๑.การพัฒนารอบศูนย์ ศพก.	๑	ราย													๑ วัน	ประธาน ศพก.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิมๆสู่การทำ การเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เดิมพื้นที่บ้านโคกชุมบกเป็นพื้นที่ดินเปรี้ยวการประอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผล โดยเฉพาะการ ทำนาได้ผลผลิตน้อยไม่คุ้มค่ากับการทำนาและมีการทำนาเพียงอย่างเดียว ไม่มีการปลูกพืชชนิดอื่น ร่วมด้วยหรือถ้า ปลูกก็ปลูกเพียงชนิดเดียว ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อรายได้ หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาพัฒนาพื้นที่ ให้ คำแนะนำการทำไร่นาสวนผสม คือ มีการปลูกข้าว ปลูกผัก ปลูกไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ซึ่งจะทำให้เกษตรกร มีความรู้ และสามารถทำไร่นาสวนผสมหลากหลาย ส่งผลให้มีรายได้หลายทาง มีผลผลิตที่ดีขึ้น ปัจจุบันพื้นที่มีความ เหมาะสมในการปลูกพืช และสามารถเลี้ยงสัตว์ร่วมด้วย

แนวทางการพัฒนา : การพัฒนาส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุน การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา การใช้แหนแดง เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี และเป็นอาหารไก่และปลา การส่งเสริมการปลูกพืชในพื้นที่ดินเปรี้ยว การใช้สารชีวภัณฑ์ ควบคุมโรคและศัตรูพืชและลดการใช้สารเคมี

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำ เทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑. ภัยธรรมชาติ

๒. ต้นทุนการผลิตสูง

๓. ผลผลิตไม่มีคุณภาพ

๔. ปัญหาคุณภาพดิน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลง เรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับ ใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการ ระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การวิเคราะห์ดิน เป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการลดต้นทุนปุ๋ย เกษตรกรต้นแบบจะเก็บตัวอย่างดินไป ตรวจ เพื่อทราบค่าความอุดมสมบูรณ์และปริมาณธาตุอาหารที่แท้จริง จากนั้นจึงใส่ปุ๋ยเฉพาะส่วนที่ดินขาด ทำให้ไม่ ต้องใส่ปุ๋ยมากเกินไปจนความจำเป็น นอกจากนี้ยังช่วยให้ดินไม่เสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีมากเกินไป

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำการเกษตรแบบผสมผสานคือ การนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในระบบการเกษตรที่มีการทำกิจกรรมหลายอย่างร่วมกัน เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบนิเวศที่สมดุล ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างรายได้อย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. การวางแผนและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น มีการประเมินความรู้ ความถนัดของตนเอง ตลอดเงินทุน ศักยภาพอากาศ ดิน แหล่งน้ำ ขนาดพื้นที่ปลูก และความต้องการของตลาดในพื้นที่และนอกพื้นที่

๒. การออกแบบพื้นที่ สำรวจพื้นที่ในแปลงของตนเองให้เป็นระบบ เช่น บ่อปลา พื้นที่ปลูกพืช พื้นที่เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๓. การดำเนินกิจกรรม การเลือกกิจกรรมที่จะทำให้พื้นที่ในแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์เกื้อกูลกัน เลือกชนิดของพืชและสัตว์ที่สามารถพึ่งพาอาศัยกัน ได้นำมูลสัตว์มาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้กับพืชผัก หรือนำเศษพืชมาเป็นอาหารสัตว์ ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอก

๔. การจัดการและการดูแลรักษา ต้องมีการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อบำรุงดิน และการเลี้ยงสัตว์ การประมง ให้มีการผลิตต่อเนื่องเพื่อสร้างรายได้ตลอดปี มีการจัดจัดการโรคและศัตรูพืชแบบผสมผสาน ตลอดจนมีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ต่อไป

๕. การสร้างรายได้ การทำการเกษตรแบบผสมผสานมีการสร้างรายได้จากหลายแหล่ง เช่น การขายพืชผัก ผลไม้ ประมง สัตว์เลี้ยง ตลอดจนการทำการแปรรูปสินค้าเกษตรกรเพื่อเพิ่มมูลค่า

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร:ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๙ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มะนาวในปล้องบ่อ	จำนวน	๒๐	ต้น
๑.๒) มะพร้าวน้ำหอม	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒	งาน
๑.๓) กล้วยน้ำหว่า	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	งาน
๑.๔) มะกอกน้ำ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	งาน
๑.๕) ปาล์มน้ำมัน	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	งาน
๑.๖) ไม้เศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	ไร่
๑.๗) ผักยอกแคร์	จำนวน	๓	แคร์
๑.๘) พืชผักสวนครัว / พืชสมุนไพร	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑	งาน
๑.๙) ฝรั่งกิมจู	จำนวน	๑๐	ต้น

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาสด จำนวน ๑ กระชัง

๒.๒) ปลาดุก จำนวน ๑ กระชัง

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด ประกอบด้วย

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด - ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ให้ระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า - มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) - เป็นเงิน - บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต - บาท/ไร่

รายได้ - บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มะนาว ปลา ผักสลัด พริกชี้หนู ข้าวโพดหวาน ฝรั่งกิมจู

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน) ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้เดือนละ - บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไม้ผล มะพร้าว น้ำหอม มะกอกน้ำ ไม้เศรษฐกิจ

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ(ประโยชน์ที่เกิดกับตนเองเกษตรกรรายอื่นและประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. เกษตรกรได้รับความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองและจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ต้นทุนการผลิตลดลง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

๓. มาตรฐานการผลิตมีคุณภาพมากขึ้น

๔. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ โดยได้เรียนรู้จากของจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๕. เกษตรกรได้มาเรียนรู้จากของจริงเกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้

๖. เป็นแหล่งบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเข้ามาร่วมสนับสนุนด้านความรู้และงบประมาณในการพัฒนา ศพก. และการบริหารจัดการการดำเนินงานของ ศพก.

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ :

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก.อำเภอตากใบ มีขั้นตอนการผลิตมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพึ่งพาอาศัยกิจกรรม ทรัพยากรในแปลง และปัจจัยการผลิตในลักษณะผสมผสานพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อาทิเช่น

- การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฮอร์โมนไข่ เสริมการเจริญเติบโตของพืช
- การเลี้ยงเห็บแดง เป็นอาหารปลา และเป็นปุ๋ยเสริมให้กับพืช
- ผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้ป้องกันโรคพืชและแมลง ลดการใช้สารเคมี
- ผลิตน้ำหมักชีวภาพลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ลดการใช้ปุ๋ยเคมี

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรใน ศพก.)

จากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ลดการใช้ปุ๋ยเคมีภายในแปลงพืชผักผสมผสาน ทำให้ลดใช้ปุ๋ยเคมีในดินและช่วยลดการเสื่อมโทรมของสภาพดินได้ และการใช้ปุ๋ยหมักสามารถปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นได้ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ซึ่งเป็นเชื้อราปฏิปักษ์กับเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคพืช เพื่อป้องกันกำจัดโรค ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดิน มีความปลอดภัยสูง ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืช

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่

รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก.อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้มีการให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ โดยเกษตรกรต้นแบบได้มีการรับฟังปัญหาของเกษตรกรโดยตรง เกษตรกรต้นแบบจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งต่อปัญหาบางอย่างที่เกินขีดความสามารถของเกษตรกรไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป และมี

การสร้างเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันและกันได้ เช่น ให้เกษตรกรที่เชี่ยวชาญเรื่องทุเรียนช่วยแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอตากใบ มีการให้บริการข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรแก่เกษตรกร โดยจะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การจัดการแปลง การตลาด และมีการให้บริการด้านวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ ศพก. สามารถให้เกษตรกรได้เรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารได้

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

เกษตรกรต้นแบบ มีความรู้ความสามารถและดำเนินการปฏิบัติจริง มีประสบการณ์และความสามารถอย่างเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งมีแปลงเรียนรู้ให้เกษตรกรผู้สนใจได้ศึกษาและเห็นตัวอย่างหลากหลาย ส่งผลให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย และมีองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่ชุมชนได้ เนื่องจากได้เรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง และเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ นอกจากนี้เป็นผู้ที่มีความชอบในการทดลองปลูกพืชโดยวิธี ต่าง ๆ ส่งผลให้มีความรู้เกิดขึ้นและสามารถถ่ายทอดให้แก่ชุมชนได้ โดยองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง โดยสามารถถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทำฮอร์โมนไข่ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เรื่องการเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การทำเกษตรผสมผสาน การจัดทำบัญชี โดยสามารถเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตากใบ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ โดยเน้นการทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ศพก. มีฐานเรียนรู้และแปลงต้นแบบจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ ซึ่งเปิดโอกาสให้เกษตรกรคนอื่น ๆ เข้ามาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในรูปแบบ "เกษตรกรสอนเกษตรกร" เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปปรับใช้ได้จริง

- เป็นศูนย์กลางการบูรณาการ ศพก. ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำองค์ความรู้, เทคโนโลยี และปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมมาสู่ชุมชน

เป็นกลไกในการแก้ปัญหา: ศพก. จะรับฟังปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหาเหล่านั้น เช่น การอบรมเรื่องการลดต้นทุนการผลิต, การจัดการโรคแมลง หรือการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไร

ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการและวางแผน เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานของ ศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เป็นผู้นำการประชุมคณะกรรมการ ศพก. เพื่อพิจารณาแผนงาน, โครงการ, และกิจกรรมต่าง ๆ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามแผนที่วางไว้และสามารถแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้อย่างแท้จริง

๒. ด้านการประสานงานทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด, กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งในด้านวิชาการ, เทคโนโลยี, และงบประมาณ เป็นผู้เชื่อมโยง ศพก. กับกลุ่มเกษตรกร, วิสาหกิจชุมชน, และภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลสำเร็จสู่ชุมชนวงกว้าง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ ศพก. ในการเข้าร่วมกิจกรรมและประชุมกับหน่วยงานภายนอก เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

๓. ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ส่งเสริมการจัดทำฐานเรียนรู้: สนับสนุนให้ ศพก. มีฐานเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาและนำไปปรับใช้ได้จริง

ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร เช่น การใช้เทคโนโลยี, การลดต้นทุน, การเพิ่มมูลค่าผลผลิต, หรือการทำเกษตรอินทรีย์ ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่คณะกรรมการและบุคลากรของ ศพก. ในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง เพราะคือความร่วมมือในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนเกษตรให้เติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปความภาคภูมิใจได้ดังนี้

๑. การเป็นแหล่งความรู้สู่ชุมชน การได้เห็นเกษตรกรในชุมชนนำความรู้และเทคโนโลยีที่ ศพก. ถ่ายทอดไปใช้จริง และประสบความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และปรับปรุงคุณภาพสินค้าเกษตร ถือเป็นความภาคภูมิใจสูงสุด เพราะแสดงให้เห็นว่า ศพก. เป็นที่พึ่งทางความรู้ที่เชื่อถือได้จริง ๆ

๒. การสร้างโอกาสและยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรก็ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง

๓. การสร้างเครือข่าย ศพก. เป็นศูนย์กลางความรู้ และเป็นศูนย์รวมของเกษตรกร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และความร่วมมือระหว่างกัน เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการเกษตรในระดับพื้นที่

การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนคือรากฐานสำคัญของการพัฒนาการเกษตร การดำเนินงาน ศพก. คือการได้เป็น "ผู้ให้" ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับชีวิตของเกษตรกรและชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับอนาคตของภาคการเกษตรไทย

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ระดับจังหวัด

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า

คณะกรรมการแปลงใหญ่ระดับอำเภอ

ประธานศูนย์เรียนรู้เครือข่าย ศพก.

ระดับตำบล

อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ระดับตำบล

อาสาสมัครเกษตรตำบล

หมอดินอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบมีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการทำการเกษตร ใช้แปลงของตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดอบรม หรือให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและส่งเสริมแนวทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และอากาศ และยังเป็นแปลงทดลองเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะได้เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรและผู้สนใจ นำไปเป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของคนในชุมชนและระบบนิเวศ มีการปลูกพืชหลากหลายเพื่อความมั่นคงทางอาหารของชุมชน แทนที่จะปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ให้ผลตอบแทนสูง มีการปลูกพืชผสมผสานหลากหลายชนิด เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนในระยะยาว แม้ว่าอาจไม่ได้สร้างรายได้มหาศาล แต่เป็นการเสียสละเพื่อความยั่งยืนและความสมดุลของระบบเกษตร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” -

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินงานถอดบทเรียน

๑. ดำเนินการถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. เกษตรกรต้นแบบ
๒. เกษตรอำเภอดากใบ
๓. ผู้ประสานงาน
๔. คณะกรรมการ ศพก.

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน

๑. การเตรียมการ จัดเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวม คือแบบรายงานการถอดบทเรียน
๒. ตั้งทีมถอดบทเรียน
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๓ ครั้ง
๔. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล คือข้อมูลให้เกษตรกรต้นแบบ จัดทำรายงานการถอดบทเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน
๑. แบบรายงานการถอดบทเรียน
๒. สัมภาษณ์/เล่าเรื่อง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

๑. เกษตรกรต้นแบบไม่มีการจดบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ
๒. ความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกรต้นแบบเป็น "องค์ความรู้ที่อยู่ในตัว" ซึ่งยากที่จะอธิบายออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้การถ่ายทอดทำได้แค่การเล่าเรื่อง ไม่ใช่การสอนเป็นขั้นตอนที่ทำตามได้จริง

ข้อเสนอแนะ

๑. เกษตรกรต้นแบบควรมีการบันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้ง่ายต่อการนำเสนอ
๒. ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการถอดบทเรียน ไม่จำกัดแค่การสัมภาษณ์หรือการเล่าเรื่อง แต่ควรใช้เครื่องมืออื่นๆ เช่น การสาธิตในแปลงจริง, การใช้ภาพถ่ายหรือวิดีโอประกอบ, หรือการทำเวิร์กช็อปเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง

*****หมายเหตุ**

๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ ๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

